

פרק ח' מכות צפרדע, כנים וערוב

לאחר שבפרק הקודם התרחשו מכת הדם, הכבדת לב פרעה והאיום במכת הצפרדעים – מסופר בפרק זה על הגעת מכת הצפרדעים, וכן מכות הכנים והערוב.

בשונה ממכת הצפרדעים לא קבל פרעה התראה לפני מכת כנים, אולם שוב קבל התראה לפני הערוב.

במכת כנים חל שינוי: החרטומים כבר לא יכלו לעשות דבר דומה בלהטיהם, ועל כן אמרו לפרעה: "אצבע אלקים היא".

במכת ערוב התחדש דבר נוסף: ה' אמר להזגיש באזני פרעה כי המכות חלות רק על מצרים ולא על ישראל, וה' יפלה בין מצרים לבין ישראל: "והפליתי ביום ההוא את ארץ גושן אשר עמי עומד עליה לבלתי היות שם ערוב... ושמתי פדות בין עמי ובין עמך"... (פס' י"ח- י"ט).

דבר נוסף שהתחדש במכת הערוב: ה' עצמו בצע את המכה, ולא ע"י משה ו/ או אהרן.

סיכום ספר שמות – לשימוש פרטי למורים ולתלמידים

www.meir-avitan.co.il מתוך האתר של מאיר אביטן

שאלות ותשובות		
תשובה	שאלה	פרק ח
<p>פרעה בקש ממשה להתפלל לה' להסיר המכה במכות צפרדעים, ערוב, ברד, ארבה.</p> <p><u>צפרדעים</u> – תגובת משה: "התפאר עלי" למתי אתה רוצה שאבקש להסירם (אעשה תפארת בעולם שיסורו מתי שתרצה), וכשפרעה בקש "למחר" ענה משה שכך יהיה "למען תדע כי אין כה' אלקינו".</p> <p><u>ערוב</u> – הערוב יסור, רק אל תוסיף להמשיך לסרב.</p> <p><u>ברד</u> – הברד יפסיק "למען תדע כי לה' הארץ", ואני ידעתי כי אתה ועבדיך עדיין לא תיראו את ה' משתבוא אליכם הרווחה.</p> <p><u>ארבה</u> – משה לא הגיב, אלא מיד התפלל לה'.</p>	<p>כתוב שלוש מכות בהן בקש פרעה ממשה להתפלל לה' כדי להסיר את המכה, וכתוב מה הייתה תגובתו של משה על כל אחת מבקשות אלה (ח', ד-ח, כד-כו. ט', כז-ל. י', יז-יח).</p>	<p>1 ח' ע"פ שאלת בגרות "העתיר ו אל ה" (ד'-ח')</p>
<p>במכת כנים לא יכלו חרטומי מצרים לעשות דבר דומה כי הכישוף לא עבד. במכת שחין לא יכלו אפילו להתחיל לנסות לעשות כשפים מקבילים כי הוכו בעצמם במכת שחין.</p>	<p>מה הייתה הסיבה שחרטומי מצרים לא יכלו לעשות בעצמם דבר דומה במכת כנים (ח', יז) ומה הייתה הסיבה הנוספת שבגללה לא יכלו לעשות דבר דומה במכת שחין? (ט', יא).</p>	<p>2 ח' "ויעשו כן" (י"ד)</p>
<p>א. ההפליה בין ישראל למצרים מעצימה את הנס שבמכות כי לא רק שמתרחשות מכות נסיות כאלה, אלא שהעובדה שהן מתרחשות במקום אחד, ובמקום סמוך - אינן מתרחשות, מדגישה כי אין הדבר יכול להיות מקרי וכי הכל מעל לגדר הטבע, ובכך מוכר ומוכח כוחו של ה'.</p> <p>ב. <u>דבר</u> – המית את מקנה מצרים אך לא את מקנה ישראל.</p> <p><u>ברד</u> – לא ירד בארץ גושן, היכן שישבו בני ישראל.</p> <p><u>חושך</u> – החושך במצרים היה כה כבד שלא ראו דבר ולא יכלו לעשות דבר ("ולא קמו איש מתחתיו"), אך לבני ישראל היה אור במושבותם.</p> <p><u>בכורות</u> – בני ישראל לא ייפגעו בזמן שעל המצרים תבוא המכה.</p>	<p>א. מדוע יצר ה' הבדל במכות בין המצרים לבין בני ישראל? (ח', יח).</p> <p>ב. ציין עוד שתי מכות בהן הפלה ה' את ישראל לעומת מצרים מלבד מכת ערוב וכתוב במה התבטא ההבדל בין ישראל למצרים בכל אחת ממכות אלה (ט', ד-ו, כו. י', כג. י"א, ז).</p>	<p>3 ח' ע"פ שאלת בגרות "הפלי תי ביום ההוא" (י"ח)</p>
<p>א. הערוב הוא ערבוביה של חיות רעות, נחשים ועקרבים.</p> <p>ב. לפי רש"י באו המכות בסדר מן הקל אל הכבד. בהתחלה נפגע מקור המים שלהם, אח"כ מכה בים וביבשה, אח"כ מכה באדם ובבהמה וכו'.</p>	<p>א. מהו טיבה של מכת הערוב? (י"ז רש"י).</p> <p>ב. האם באו המכות בסדר מסוים או בערבוביה? (י"ז רש"י).</p>	<p>4 ח' מכת ערוב (י"ז)</p>

סיכום ספר שמות – לשימוש פרטי למורים ולתלמידים

www.meir-avitan.co.il מתוך האתר של מאיר אביטן

<p>המכה הרביעית, מכת הערוב, גרמה לפרעה להתחיל לשקול את העניין, ובשלב זה הסכים שיזבחו לה' אלהיהם, אולם בתוך מצרים. תגובת משה הייתה שהדבר אינו מתאים כי הקרבנות שמקריבים ישראל הם הדברים שמצרים עובדים להם והמצרים לא יקבלו דבר כזה בהבנה...</p>	<p>מה גרם לפרעה להציע למשה ואהרן "לכו זבחו לאלהיכם בארץ" (ח', כא), כיצד הגיב משה על הצעה זו וכיצד נמק את תגובתו? (כ', כ"ב).</p>	<p>5 ח' ע"פ שאלת בגרות (כ"א)</p>
<p>א. הכוונה היא הפוכה: מה שאנו זובחים הוא יראתם (אליליהם) של מצרים. תועבה היא למצרים שנזבחה את יראתם (ויראתם של מצרים תועבה היא לישראל). ב. "ולא יסקלוננו" נאמר בתמיהה (= בסימן שאלה), דהיינו: אנחנו נזבחה את יראתם של מצרים והם לא יסקלוננו על כך? (ברור שזו תהיה המגמה. שאלה רטורית).</p>	<p>א. למה התכוון משה באמרו "כי תועבת מצרים נזבחה" וגו' (כ"ב) ומדוע נקרא הדבר "תועבה"? (רש"י) ב. למה התכוון משה באמרו "ולא יסקלוננו"? (רש"י, שם).</p>	<p>6 ח' (כ"ב)</p>
<p>שורש "עתר" הינו לשון ריבוי. "להעתיר" משמעו להתפלל הרבה.</p>	<p>כתוב מהו ההבדל בין "להתפלל" לבין "להעתיר". (רש"י לפסוק ה' ד"ה "אעתיר". רש"י לפסוק כ"ו).</p>	<p>7 ח' (ה' כ"ה)</p>